

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Lasten kuuleminen Kuopion Perheentalolla

Lasten Ideointipäivän suunnittelu ja toteutus

Noora Korhonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Noora Korhonen	Sivumäärä 36 ja 8 liitesivua
Työn nimi Lasten kuuleminen Kuopion Perheentalolla	
Ohjaava(t) opettaja(t) Anita Saaranen-Kauppinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kuopion Perheentalo	
Tiivistelmä <p>Tilaajana toimiva Kuopion Perheentalo järjestää matalan kynnyksen toimintaa lähialueiden lapsiperheille. Lyhyessä ajassa se on tullut tunnetuksi ja lapsiperheet ovat sinne tiensä löytäneet. Kuitenkin valtaosa kävijöistä on alle kouluikäisiä vanhempineen, kun Perheentalon tavoitteena olisi tarjota toimintaa myös hieman vanhemmille, alakouluikäisille lapsille. Lasten osallisuuden edistämisen ollessa yksi Perheentalon tavoitteista, syntyi idea Lasten Ideointipäivästä tämän uuden kohderyhmän saavuttamiseksi ja kuulemiseksi.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena minulla oli lähteä kehittelemään ja kokeilemaan uutta toimintamallia, jonka avulla lapset saadaan osallistettua toiminnan suunnitteluun. Konkreettisesti se toteutui Lasten Ideointipäivän suunnittelun, toteutuksen ja raportoinnin avulla. Lasten Ideointipäivän tavoitteena oli lasten kuulemisen avulla saada ideoita Kuopion Perheentalon kesätoiminnan suunnittelun tueksi. Käytännössä tämä tapahtui osallistavan rastiradan avulla. Lasten vastausten pohjalta tein muutamia ehdotuksia kesän toimintoihin, joita osin hyödynnettiin Perheentalon kesätoiminnassa.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä kerron Lasten Ideointipäivän etenemisen eri vaiheista sekä pohdin saatujen tulosten perusteella tapahtuman onnistumista ja toistettavuutta. Lisäksi olen käsitellyt laajemmin osallisuuden ja markkinoinnin teemoja sekä yleisellä tasolla että järjestötyön näkökulmasta. Järjestötyössä osallisuus aihe on tärkeä, sillä osallisuuden avulla voidaan kehittää toimintaa kohderyhmän tarpeita vastaavaksi ja saada toimintaan mukaan uusia ja sitoutuneita jäseniä. Kilpailun koventuessa myös markkinointi on noussut yhä tärkeämpään rooliin järjestöjen toiminnassa.</p> <p>Tavoitteet toteutuivat odotusten mukaisesti. Lasten Ideointipäivän tuloksista saatiin uutta tietoa alakouluikäisten toiveista kesätoimintaan sekä heidän kokemuksistaan Perheentalon tiloista. Lisäksi saatiin kokemuksia Ideointipäivän järjestämisestä ja alakouluikäisistä sen kohderyhmänä. Tämän opinnäytetyön pohjalta on mahdollista tutustua aiheeseen, toteuttaa rastirata sellaisenaan tai lähteä kehittämään sitä eteenpäin.</p>	
Asiasanat osallisuus, markkinointi, tapahtuman järjestäminen, järjestö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Noora Korhonen	Number of Pages 36 and 8 attachment pages
Title Hearing children in Kuopion Perheentalo	
Supervisor(s) Anita Saaranen-Kauppinen	
Subscriber and/or Mentor Kuopion Perheentalo	
Abstract <p>Kuopion Perheentalo is a place for all families where they can meet each other, play and participate some activities like groups and events. Its users are mostly families, whose children are under school age. However Kuopion Perheentalo wants to offer activities for older children too. The purpose of this functional thesis was to develop a new active way to collect information from those older children to sort out their wishes.</p> <p>To collect data from children, they were invited to an event called Children's Brainstorming Day. The event was meant to be participatory and active so it was executed with a playful track for children. By participating to a track, which consisted of different tasks, children were along planning activities for them for next summer. In this thesis I tell about that event for children and open up the themes of participation and marketing from organizations point of view.</p> <p>The event went well. The results were useful and children opinions were regarded when planning activities for summer. This indicates that a playful track is a good way to get information from children of that age.</p>	
Keywords participation, marketing, to organize an event, organization	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tilaaja	6
1.2 Tausta ja tavoite	7
1.3 Työn rakenne	8
1.4 Keskeiset käsitteet	8
2 LASTEN IDEOINTIPÄIVÄ	9
2.1 Suunnittelu ja esivalmistelut	9
2.2 Rastiradan suunnittelu	11
2.3 Kehittävän arvioinnin peruseriaatteet	15
2.4 Päivän kulku	16
2.5 Saatu aineisto	18
2.6 Muistilista rastiradan tekijälle	21
2.7 Toimintaa kesäksi ideointipäivän tulosten inspiroimana	22
3 MARKKINOINTI KOLMANNELLA SEKTORILLA	24
3.1 Tapahtumamarkkinointi	25
3.2 Lasten ideointipäivän markkinointi	25
4 LAPSEN OSALLISUUS	26
4.1 Lapsen osallisuus Kuopion Perheentalolla	27
4.2 Lapsen osallisuus laissa	28
4.3 Osallisuuden merkitys järjestöissä	29
5 YHTEENVETO JA POHDINTA	29
5.1 Yhteisöpedagogin näkökulma	30
5.2 Ideointipäivän tulosten arviointi	31
5.3 Omat vahvuudet ja heikkoudet	33
5.4 Tilaajan antama arviointi Ideointipäivästä	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Tilajana toimiva Kuopion Perheentalo vietti virallisia avajaisiaan 14.2.2017, joten se on melko uusi konsepti Kuopiossa. Koska kyseessä on kolme vuotinen hanke, on kehittäminen tarpeellista varsinkin näin alkuvaiheessa, jotta toiminnasta saataisiin hankkeen tavoitteiden ja toimintasuunnitelman mukaista. Lisäksi hyvin onnistuneen hankkeen on suurempi todennäköisyys saada toiminnalleen jatkuvuutta.

Avajaisten jälkeen kävijäkunta alkoi muodostua pääasiassa alle kouluikäisistä vanhempien. Tavoitteena on kuitenkin tavoittaa ja tarjota toimintaa myös vanhemmille, alakouluikäisille lapsille. Lapsen osallisuuden ollessa tärkeä, Kuopion Perheentalon toiminnassa näkyvä arvo, pyrkii opinnäytetyöni sekä edistämään lasten osallisuutta että tavoittamaan tätä uutta kohderyhmää. Työn tavoitteena oli lähteä kehittelemään ja kokeilemaan Perheentalolle uutta toimintamallia, jolla lapsia osallistetaan heitä koskevan toiminnan suunnitteluun leikkimielisen tapahtuman avulla.

Lapsia arvioidaan jatkuvasti, mutta lasten arviointiin ei juurikaan ole keskitytty siitä näkökulmasta, että lapsi on se joka arvioi ja antaa palautetta. Mielestäni hyvät arviointi- ja palautteenantokyvyt olisi hyvä oppia jo nuorena, sillä ne ovat keinoja vaikuttaa. Yleisimmin arviointi tapahtuu mielipidekyselynä joko suullisesti tai kirjallisesti toiminnan päätteeksi. Tässä opinnäytetyössä oli tarkoitus järjestää tapahtuma, joka kokonaisuudessaan liittyisi jollain tavalla arviointiin ja palautteenantoon. Koska kohderyhmänä ovat lapset, muokkautui se leikinomaiseksi rastiradaksi.

Lasten osallisuutta on pohdittu ja kuulemisen menetelmiä kehitetty erilaisissa hankkeissa. Aiheesta löytyy myös laaja kirjo opinnäytetöitä, jotka suurimmaksi osin liittyvät järjestöjen sisäiseen kehittämistyöhön tai kunnan lapsilähtöisyyden kehittämiseen. Uusien menetelmien kehitteleminen on kuitenkin tarpeen, sillä lasten osallisuus ei vielä toteudu laissa määrätyllä tavalla. Lisäksi tässä tapauksessa menetelmien on sovelluttava juuri tietyille kohderyhmälle ja tiettyyn paikkaan, jotta ne toteuttavat paikan imagoa halutulla tavalla. Kehittämäni menetelmät eivät ole kuitenkaan paikkaan sidonnaisia, joten niitä pystyvät hyödyntämään kaikki lasten parissa työskentelevät.

Opinnäytetyöni eroaa muista opinnäytetöistä, sillä olen ottanut osallisuuden lisäksi näkökulmaksi markkinoinnin ja tarkastelen lapsen kuulemisen menetelmiä osana hankkeen markkinointia. Herkästi ajatellaan näiden olevan toisensa poissulkevia, vaikka todellisuudessa ne voivat toimia hyvinkin symbioosissa keskenään.

Tämän opinnäytetyön ei ole tarkoituksena tuottaa valmista mallia jonka mukaan toimitaan jatkossa, vaan raamit joiden mukaan sitä on mahdollista lähteä kehittämään. Olen tehnyt muistilistan rastiradan tekijälle, johon olen koonnut muutamia hyödyllisiä kokemiani huomioita ja parhaimpia oivalluksia. Myös viimeisen osion kehittämisehdotukset ovat huomioon otettavia asioita seuraavalle toimintamallin kehittäjälle.

1.1 Tilaaja

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Kuopion Perheentalo. Kuopion Perheentalo on matalan kynnyksen kohtaamispaikka alueen lapsiperheille. Sen lisäksi että Perheentalo järjestää avointa leikkitoimintaa, järjestävät eri toimijat (pääasiassa eri järjestöt) toimintoja Perheentalon tiloissa. Osa toiminnoista on kaikille avoimia ja osa suljettuja ryhmiä. Kuopion Perheentalon tavoitteena on alueen lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen (Kuopion Perheentalo 2017a).

Kuopion Perheentalolla työskentelee kaksi ohjaajaa ja koordinaattori. Lisäksi Perheentalolla voi nähdä työntekijöitä yhteistyöhankkeista sekä eri alojen opiskelijoita. Perheentalon taustajärjestönä toimii voittoa tavoittelematon suomalainen kansalaisjärjestö Pelastakaa Lapset ry, joka toiminnallaan pyrkii parantamaan koko lapsiväestön asemaa ja edistämään lapsen edun toteutumista (Pelastakaa Lapset ry 2017a). Perheentalon taustalla on Pelastakaa Lapset ry:n toiminta-ajatus lasten oikeuksien toteutumisesta ja lasten osallisuudesta. Rahoitus Kuopion Perheentalolle tulee STEA:lta (Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus).

Perheentalo ei ole uusi toimintamalli, vaan vastaavia on Joensuussa ja Iisalmessa. Joensuun Perheentalo on toiminut jo vuodesta 2013 ja Iisalmen Perheentalo vuodesta 2004. (Joensuun Perheentalo 2017, Iisalmen Perheentalo 2017.) Eri paikkakuntien Perheentalot ovat toisiinsa tiiviissä yhteydessä ja jakavat kokemuksia keskenään,

jolloin ne voivat hyödyntää ja ottaa osaksi omaa toimintaansa toisiltaan hyväksi havaittuja toimintamalleja.

1.2 Tausta ja tavoite

Viimeisen harjoitteluni aikana Kuopion Perheentalolla järjestettiin Perheraati, jossa kerättiin kävijöiden mielipiteitä ja palautetta Perheentalon tiloista ja toiminnoista. Käytännössä se toteutui vanhempien ja lasten yhdessä suorittamien erilaisten tehtävapisteidensä avulla. Perheraatiin osallistui sen hetkistä kävijäkuntaa eli alle kouluikäisiä lapsia vanhempien kanssa. Sen jälkeen Perheentalolla käytiin keskustelua siitä, että haluttaisiin järjestää vanhemmille lapsille oma raati. Siinä vaiheessa olin juuri etsimässä opinnäyteyöhön aihetta, joten tartuin ideaan.

Sain alusta alkaen melko selkeät raamit työlle ja tiesin mitä minulta odotetaan. Opin näytetyön tavoitteena oli suunnitella, toteuttaa ja raportoida lapsia osallistava tapahtuma, jonka avulla testasin erilaisia menetelmiä ja arvioin niiden hyödynnettävyyttä jatkossa. Sillä hetkellä ajankohtainen asia oli kesätoiminnan suunnittelu, joten tarkoituksena oli kerätä tietoa lasten toiveista kesätoimintaan sekä Perheentalon tiloihin liittyen. Oheistavoitteina oli uuden kohderyhmän tavoittaminen ja heille suunnattu kohdennettu markkinointi.

Yhteisöpedagogin näkökulmasta osallisuus ja tapahtuman järjestäminen ovat koulutuksen kulmakiviä. Tapahtumien ja toimintojen järjestäminen on myös itselleni mieleistä, joten opinnäytetyön aihe tuntui luontevalta valinnalta. Aluksi aihe vaikutti keveältä, mutta se syveni opinnäytetyön edetessä kun aloin kunnolla perehtyä siihen. Työ on melko moniulotteinen: siihen kuului tapahtuman suunnittelua ja järjestämistä, luovien palautteenkeräysmenetelmien kehittämistä ja kokeilemistä sekä näistä raportoimista. Aihe kiinnostaa minua, koska siinä yhdistyy sopivasti sekä toimintaa että analysointia. Alakouluikäiset ovat minulle tuttu kohderyhmä, sillä olen vuosia ohjannut voimistelua kyseiselle ikäryhmälle, joten senkin puolesta oli mukavaa lähteä toteuttamaan opinnäytetyötä.

Aihe on tärkeä, sillä lapset pääsevät leikinomaisesti kokemaan osallisuutta, kun he pääsevät osallistumaan heitä koskevien asioiden suunnitteluun sekä kehittämään omia arviointi ja palautteenanto taitojaan. Se on myös sopivan haastava, sillä vaikka lapset sanovat monesti mielipiteitään ääneen estottomammin kuin aikuiset, niin kuinka saada heiltä vastauksia juuri haluttuihin kysymyksiin? Kun suunnitteluun otetaan mukaan kohderyhmää, on todennäköisempää, että siitä saadaan heille mieleistä, sillä kuka tietäisi lasten tarpeet heitä itseään paremmin?

1.3 Työn rakenne

Luvussa 2 kerron Lasten ideointipäivän eri vaiheista suunnittelusta toteutukseen ja tuloksiin. Lisäksi esittelen tulosten pohjalta kehittelemääni kesätoimintaa. Luvuissa 3 ja 4 käyn läpi työn kantavia teemoja, osallisuutta ja markkinointia. Avaan käsitteitä yleisellä tasolla sekä podin niitä järjestötyön näkökulmasta. Viides luku summaa opinnäytetyön ja sisältää pohdintaa yhteisöpedagogin näkökulmasta sekä työn onnistumisesta yleensä.

1.4 Keskeiset käsitteet

Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammattilisen kentän käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, järjeistämistä tai toiminnan järjestämistä. Alasta riippuen se voi olla esimerkiksi ammatilliseen käyttöön suunnattu ohje, ohjeistus tai opastus, kuten turvallisuusohjeistus tai perehdytyskansio tai se voi olla jonkin tapahtuman toteuttaminen. Toteutustapoja on monia, esimerkiksi kirja, kansio, vihko, opas, portfolio, kotisivut tai johonkin tilaan järjestetty näyttely tai tapahtuma. (Vilkka & Airaksinen 2004, 9.)

Perheraati järjestettiin Kuopion Perheentalolla 18.3.2017. Perheraadissa annettiin palautetta toiminnasta ja kehitettiin yhdessä toimintaa kesäksi ja syksyksi. Nimensä mukaisesti perheraadin kohderyhmänä on koko perhe. (Kuopion Perheentalo 2017b.)

Lapsen kuuleminen: Lapsen mielipiteiden selvittämistä. Parhaimmillaan se on kuuntelemista, katselemista ja yritystä ymmärtää eikä vain lapsen ilmaisemien mielipiteiden vastaanottamista. Aktiivinen vuorovaikutus aikuisen ja lapsen välillä takaa, että lapsi kokee "puheensa" olevan kiinnostavaa ja tärkeää ja että hänellä on vapaus ilmaista itseään. Lapsen mielipidettä voidaan selvittää myös seuraamalla lapsen toimintoja ja leikkejä tai piirustuksia tutkimalla. (THL 2017.)

Kolmas sektori: kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta.

Imago: mielikuva organisaatiosta, tuotteesta tai palvelusta, joka muodostuu mielikuvista ja uskomuksista jopa ilman omia kokemuksia. (Vallo & Häyrinen 2016, 39.)

2 LASTEN IDEOINTIPÄIVÄ

Järjestin 18.4.2017 Kuopion Perheentalolla alakouluikäisille Lasten Ideointipäivä-tapahtuman, josta olin päävastuussa. Apuna kanssani järjestämässä päivää oli Perheentalon työntekijöitä ja toinen harjoittelija. Tässä luvussa kerron päivän suunnittelusta, toteutuksesta ja tuloksista. Lisäksi annan vinkkejä rastiradan tekemiseen ja esittelen ideointipäivän tulosten pohjalta kehittämääni kesätoimintaa.

2.1 Suunnittelu ja esivalmistelut

Suunnittelu lähti liikkeelle siitä oivalluksesta, että on tarkoituksena järjestää tapahtuma. Aikaa tapahtuman järjestämiseksi ei ollut paljon, joten toimeen oli tartuttava heti. Oleelliset kysymykset, joihin aloin etsiä vastauksia olivat mitä tehdään, missä tehdään, milloin tehdään, miksi tehdään, kenelle tehdään ja kuinka tehdään (Capell 2013, 116-131).

Lasten ideointipäivän kohderyhmäksi tilaaja halusi joukon alakouluikäisiä lapsia. Omasta kokemuksestani lasten ryhmiin osallistuneena ja ryhmiä ohjanneena olin huolissani kohderyhmän suuresta ikäjakaumasta, sillä lapsen kehitys 1.-

luokkalaisesta 6.-luokkalaiseksi on suuri. Pienet lapset eivät välttämättä uskalla esittää mielipiteitään vanhempien lasten seurassa, kun taas vanhemmat lapset eivät koe mielekkääksi osallistua sellaiseen ryhmään jossa on kovin paljon nuorempia. Tästä syystä ehdotin tilaajalle joko kohderyhmän jakoa kahteen, nuorempien ja vanhempien ryhmään tai ryhmän rajaamista. Aikataulullisista syistä yhdessä pohdittuamme päädyimme yhteen ryhmään, joka rajattiin 1.-4.-luokkalaisiin. 1.-4.-luokkalaisiin siksi, että sen ikäiset todennäköisemmin tarvitsisivat Perheentalon tapaista paikkaa enemmän.

Kun haluttu kohderyhmä oli tiedossa, oli sen tavoittaminen seuraava ongelma. Mistä lapset voisi tavoittaa ja kuinka heidät saataisiin osallistumaan ideointipäivään? Koulut tuntuivat järkevimmältä vaihtoehdolta lasten tavoittamiseen, koska alakoulusta voitaisiin tavoittaa koko kohdeikäryhmä. Tilaajan kanssa päädyimme siihen vaihtoehtoon, että annetaan mainoksia opettajille jaettavaksi luokkiin. Näin pystyin kohdentamaan markkinoinnin valitsemalla luokat, jotka sopivat ikähaarukkaan ja varmistamaan, että viesti tavoittaa jokaisen.

Tilaajan puolesta minulle tuli tarkasteltavaksi mainosehdotus, jonka oli laatinut Pelastakaa Lapset ry:n kehittämispäällikkö. Ehdotettu mainos oli selvästi suunnattu aikuisille. Minusta oli tärkeää, että mainos on myös lapsille houkutteleva, sillä kun lapsi innostuu itse tapahtumasta, niin varmemmin lapsi muistaa antaa mainoksen vanhemmalleen joka lopulta päättää ilmoittaako lapsensa tapahtumaan. Niin päädyttiin ratkaisuun, jossa mainoksen toinen puoli on aikuisille suunnattu ja toinen puoli lapsille (liite 3 ja 4).

Jaoin mainoksia yhdessä Perheentalon työntekijän kanssa kolmeen lähialueen alakouluun. Tavoitteena oli saada kokoon ryhmä, joka koostuisi vähintään yhdestä lapsesta jokaiselta eri luokka-asteelta. Ylärajaksi mietin 15 lasta henkilö- ja tilaresursien vuoksi. Tapahtumaan laitettiin ilmoittautuminen, jotta lapsia ei tule liikaa, suunnittelu on helpompaa ja osamme varata sopivan määrän välipalaa ja osallistumispalkintoja. Lasten ryhmää ohjatesa ilmoittautuminen on tarpeellista myös siksi, että ohjaajalla on vanhempien puhelinnumerot tiedossa siltä varalta, että jotain sattuu ja lisäksi tiedot mahdollisista allergioista tai muista sairauksista joihin ohjaajan täytyy osata varautua.

Päivämäärän tapahtumalle sain suoraan tilaajalta, joten siihen en pystynyt vaikuttamaan mutta päivän aikatauluttaminen oli minun vastuullani. Aikataulutuksessa ensimmäiseksi otin huomioon, että lapset ovat päivällä koulussa, joten tapahtuma pysyi alkamaan vasta iltapäivällä. Tein alustavan aikataulun, jossa arvioin yksittäisten rastien kestoa, välipalan kestoa ja askartelun kestoa (liite 1).

Arvelin, että varmin tapa saada osallistujia on tarjota heille joku osallistumispalkinto. Osallistumispalkinnoiksi halusin jotain lasten aktiivisuutta tukevaa, joten mietin vaihtoehtoiksi lippuja uimahalliin tai elokuvateatteriin. Päädyin elokuvalippuihin, sillä ajattelin sen olevan suuremmalle joukolle houkuttelevampi vaihtoehto, koska en voi olettaa kaikkien pitävän uimisesta.

2.2 Rastiradan suunnittelu

Idea Lasten Ideointipäivän toteutukseen rastiradan muodossa tuntui alusta asti järkevimmältä ratkaisulta, koska se oli toiminut hyvin Perheraadissa, joten miksi muuttaa hyväksi havaittua mallia. Harkitsin jossain vaiheessa lisäksi haastattelua, mutta kokemukseni mukaan tavallisessa haastattelussa lapsi ei välttämättä osaa sanoittaa mielipiteitään tai ujostelee, eikä haastattelu olisi muutenkaan sopinut Perheentalon imagoon yhtä hyvin. Minulla oli vaihtoehtona saada valmis malli tilaajan puolesta, jossa rastit olisivat tulleet valmiina ja minä olisin niitä vain testannut. Halusin kuitenkin itse suunnitella rastit ja sain vapaat kädet rastien suunnitteluun. Halusin kokeilla monipuolisia ja luovia tapoja palautteen keräämiseksi lapsilta. Ajatuksena oli, että saan samalla erilaisia menetelmiä testattua ja vastaukset ovat laajempia.

Osallisuusajattelun tulee näkyä Ideointipäivässä. Pelastakaa Lasten määritelmän mukaan osallisuus on lasten mahdollisuutta ilmaista mielipiteitään ja näkemyksiään, vaikuttaa päätöksentekoon ja saada aikaan muutos (Kauppinen toim., Sommers-Piironen, Vainio, Mäkelä, Vilnilä & Kataja 2011, 3). Ideointipäivän ideana on, että lapset tulevat kuulluiksi ja saavat esittää mielipiteitään tehtävärasteissa esitettyihin kysymyksiin sekä yleisesti muistakin asioista, jos semmoisia päivän aikana ilmenee.

Ohjaajat ovat koko ajan mukana ja kiinnostuneita lasten mielipiteistä, joita käydään vielä lopuksi yhdessä läpi. Lasten mielipiteistä ollaan kiinnostuneita, koska ne aiotaan ottaa huomioon kesätoiminnan suunnittelussa ja toiminnan kehittämisessä lapsilähtöisemmäksi.

Toiminnan eettisyys tulee myös ottaa huomioon, varsinkin kun kohderyhmänä ovat lapset. Lasten on annettava ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään vapaasti ja meidän paikalla olevien aikuisten on suhtauduttava niihin kunnioittavasti. Meidän ohjaajien on myös tiedostettava oma roolimme ideointipäivässä ja oltava kiinnostuneita kuuntelemaan ja oppimaan lapsilta. Lapsille on kerrottava mitkä ovat ideointipäivän tavoitteet ja päämäärät, jotta he ymmärtävät, mikä on heidän panoksensa kesätoiminnan suunnittelussa. (Kauppinen ym. 2011, 40.)

Ensimmäisen idean rasteihin sain Kuopion Perheentalolla järjestetystä kokouksesta, jossa Pelastakaa Lapset ry:n aluejohtaja esitteli Joensuun Perheentalolla olleen toiminnan, jossa lapset olivat ottaneet kuvia Joensuun Perheentalon parhaasta paikasta (Saaristo 2017). Ajattelin heti että sen voisi toteuttaa myös Kuopion Perheentalolla, ja niin syntyi rasti 2 (liite1). Ajatuksena oli, että haluan kuvat lasten näkyville, jotta voimme käydä niitä yhdessä läpi. Valokuvaurastista inspiroituneena aloin miettimään, miten Perheentalon tiloista saataisiin muuten tietoa. Minua kiinnosti erityisesti se, kokevatko lapset eri toiminnoille suunnitellut paikat samalla tavalla kuin aikuiset ovat ne ajatelleet. Niin jalostui idea rastista 1, jossa lapset valokuvien ottamisen sijaan merkitsevät eri toimintoihin soveltuvia paikkoja erivärisillä lapuilla (liite1).

Seuraavaksi aloin miettiä, miten voisin hyödyntää Perheraatia rastiradassa. Kävin Perheraadin rasteja läpi ja poimin niistä kaksi rastia, joita muokkasin ikäryhmälle ja tavoitteeseen paremmin sopiviksi. Perheraadissa oli rasti, jossa lapset ja vanhemmat saivat piirtää ja kirjoittaa isolle paperille toiveitaan siitä, millaista toimintaa Perheentalon toivottaisiin järjestävän. Lasten ideointipäivän rastissa 2 lapset saavat piirtää ja kirjoittaa ylös toiveitaan kesätoimintaan liittyen (liite 1 kohta 2). Koska Perheentalon tarkoituksena on järjestää toimintaa kesällä sekä sisällä että ulkona, tulee rastiin 2 kaksi isoa paperia, joista toiseen lapset saavat laittaa toivomuksia koskien ulkotoimintaa ja toiseen koskien sisätoimintaa. Toinen rasti, joka pohjautuu Perheraadin rastiin, on rasti 4. Siinä idea on sama kuin Perheraadin rastissa, mutta kysymykset

joihin haen vastausta, olen kehitellyt Lasten ideointipäivän tavoitteisiin sopiviksi (liite 1, kohta 4).

Kuopion Perheentalolla käytetään paljon kuvakommunikaatiota, joten siitä sai ideansa rasti numero 3 (liite 1, kohta 3). Koska valmiita kuvakommunikaatio kortteja on siellä paljon, ajattelin valita niistä aiheeseen sopivat ja käyttää niitä. Lisäksi haluan antaa mahdollisuuden lasten omille ajatuksille, joten otan kuvien lisäksi käyttöön post-it-laput, joihin lapset saavat itse kirjoittaa.

Ennen varsinaisia rasteja alkuun on hyvä ottaa yhteinen aloitus ja tutustumista, koska ryhmä kokoontuu ensimmäistä kertaa. Ensin esittelen itseni ja kerron tulevasta päivän ohjelmasta, jotta lapset tietävät kuka on päävastuuhenkilö ja mitä tulee tapahtumaan. Sitten otetaan pari alkuleikkiä, joiden tarkoituksena on toimia myös niin sanottuina ice-breakereina. Ice-breakerin tarkoituksena on nimen mukaisesti murtaa jää, eli saada jännittynyt tunnelma laukeamaan. Yleensä sitä käytetään juuri toiminnan alussa, erityisesti ennen toisilleen tuntemattoman ryhmän kanssa, jotta yhteiseen toimintaan on helpompaa ja rennompaa lähteä mukaan. Ensimmäiseksi ice-breakeriksi suunnittelin, että käydään läpi nimikierrros, jossa jokainen kertoo oman nimensä lisäksi muutaman asian itsestään (liite 1). Alkuperäisen idean mukaan toiseksi suunnittelin tutustumisleikin, jossa vaihdetaan paikkaa omien mielenkiinnon kohteiden mukaan. Päätin kuitenkin vaihtaa sen toiseen tutustumisleikkiin, sillä olin huolissani tilan sopivuudesta leikkiin, joka vaatii liikkumista. Toinen syy oli siinä, että halusin alkuleikin tunnelmaan johdatteluvammaksi. Niinpä valitsin toiseksi alkuleikiksi hämähäkinverkon (liite 1), jossa leikkijä kertoo oman nimensä ja mikä on hänen mielestään mukavinta kesässä. Sitten hän ottaa kiinni langasta ja heittää kerän seuraavalle. Tätä jatketaan niin kauan kunnes lankakerä on käynyt kaikilla piirissä olijoilla ja keskelle on muodostunut hämähäkinverkkoa muistuttava kuvio. Sen jälkeen aletaan verkkoa purkaa ja käydään kierros päinvastaisessa järjestyksessä niin että leikkijän tulee muistaa, mitä hänelle langan heittänyt on vastannut ja kertoa se muille.

Rastien jälkeen yhteinen lopetus on mukava tapa päättää yhteinen tekeminen. Ajattelin että ensin kierrämme rastit läpi ja käymme samalla lasten vastaukset yhdessä läpi niin että lapset saavat kertoa niistä halutessaan enemmän. Se antaa lapsille kuvan, että olen kiinnostunut heidän vastauksistaan sekä hyödyttää minua, sillä voin

kysyä jos joku vastaus on jäänyt minulle epäselväksi. Sitten keräännymme piiriin, jossa kiitän lapsia ja pyydän vielä palautetta ideointipäivästä. Palautteen keräämiseksi olen valinnut kaksi menetelmää, joita olemme käyttäneet paljon yhteisöpedagogikoulutuksen aikana. Toinen menetelmä on peukkupalaute (liite 1, kohta 5), jossa kysyn yleisesti lapsilta, mikä fiilis päivästä on jäänyt. Toinen menetelmä on nalilekuvakortit (liite 1, kohta 5), jossa esitän saman kysymyksen mutta siinä pääsee halutessaan kertomaan lisää perusteluita. Valitsin nämä kaksi menetelmää, koska ajattelin että lasten on helpompaa kertoa niiden avulla omista tunnelmistaan kuin vastaamalla suoraan kysymykseen.

Rastien lukumäärään vaikutti arvioitu kesto. Arvioin rastien suorittamiseen kuluvan aikaa noin 1 tunti 40 minuuttia. Ruokailuun varaan aikaa 20 minuuttia. Yhteensä tapahtumaan olen varannut 2,5 tuntia aikaa, jolloin viimeinen puolituntia jää lapsille aikaa tutustua taloon ja leikkiä. En halua myöskään, että rasteja on liikaa, jotta lasten mielenkiinto pysyy yllä.

Varsinaisen toiminnan loputtua tarjoan lapsille mahdollisuuden jäädä askartelemaan mitalia. Joillekin lapsille se voi toimia vetonaulana Lasten ideointipäivän mainoksessa. Lisäksi on hyvä, että pystyn tarjoamaan lapsille jotakin tekemistä rastiradan jälkeen, jos aikaa jää paljon. Valitsin askartelun aiheeksi mitaliaskartelun, sillä ajatuksella, että jokainen lapsi on ansainnut mitalin radan suorittamisesta. Mitali on myös minusta aika sukupuolineutraali ja siitä voisivat innostua kaikki lapset.

Kun olin saanut rastit suurin piirtein valmiiksi, mietin että miten saan lapset innostumaan tarpeeksi, jotta he suorittavat kaikki rastit. Pelkäsin käyvän niin, että lapset suorittavat heidän mielestään mielenkiintoisimmat rastit kunnolla ja jättävät sellaiset rastit tekemättä jotka eivät ole heidän mielestään mielenkiintoisia. Siihen tarpeeseen keksin rastipassin, jossa ideana on se, että jokaisen pisteen suoritettua saa passiin tarran, ja täyttä passia vastaan saa päivän lopussa palkinnon (liite 2). Palkinto toimii houkuttimena ja motivoi lapsia kaikkien rastien suorittamiseen.

2.3 Kehittävän arvioinnin peruseriaatteet

Suunnittelun tukena käytin alla olevassa taulukossa näkyviä kehittävän arvioinnin kahdeksaa peruseriaatetta. Ideointipäivä ei täytä täysin kehittävän arvioinnin kriteereitä, mutta siinä on paljon viitteitä siihen suuntaan.

Taulukko 1: Kehittävän arvioinnin 8 peruseriaatetta (Atjonen 2011, 311)

<ul style="list-style-type: none"> osallistaa arvioinnin kohteita arviointiprosessiin sen mahdollisimman monessa vaiheessa. aktivoi tärkeitä asianosaistahoja monitaho-arviointi-idean mukaisesti arviointiprosessiin sen eri vaiheissa. 	Aktivoinnin merkitys
<ul style="list-style-type: none"> pitää tärkeänä monimenetelmäisyyttä mahdollisimman tarkan ja monipuolisen kuvan luomiseksi arvioitavasta kohteesta tai ilmiöstä. ylläpitää arvioinnissa vuorovaikutuksellista otetta arvioijan ja arviointikohteiden välillä. 	Methodiset näkökohdat
<ul style="list-style-type: none"> sovittautuu arviointitiedon keruussa ja tulosten tulkinnoissa toimintaolosuhteisiin. näkee tärkeäksi arviointi- ja kehittämisprosessin aikaisen palautteen ja ohjauksen. 	Mukautuvuuden tarve
<ul style="list-style-type: none"> motivoituu tulevaisuutta koskevien päätösten edistämisestä. pyrkii tuottamaan uutta tietoa ja ymmärrystä arvioitavasta kohteesta tai ilmiöstä. 	Ydinpäämäärät

Taulukon 1 kaksi ensimmäistä kohtaa kuvaavat aktivoinnin merkitystä kehittävässä arvioinnissa. Ideointipäivässä lasten aktivointi on otettu huomioon ja he saavat aktiivisesti osallistua päivän kulkuun ja rastien suorittamiseen. Osallisuus on huomioitu siinä, että lapset ovat mukana kesätoiminnan suunnittelussa ja halutessaan saavat siihen myös osallistua. Osallistavamman koko prosessia ajatellen olisin saanut, jos olisin pyytänyt lapsia avuksi rastien suunnitteluun. Se ei kuitenkaan aikataulullisista syistä ollut mahdollista.

Methodiset näkökohdat (taulukko 1) on hyvin mietitty rastiradassa, sillä käytän monia eri menetelmiä. On hyvä käyttää erilaisia menetelmiä siitäkin syystä, etteivät kaikki ole hyviä samoissa asioissa ja erilaiset menetelmät voivat myös antaa erilaisia näkökulmia. Tavoitteena on myös että Ideointipäivän ajan vuorovaikutus minun, muiden ohjaajien ja lasten välillä on mahdollisimman avointa ja keskustelevaa.

Mukautuvuuden tarpeen (taulukko 1) mukaan Ideointipäivän arviointi järjestetään paikkaan ja kohderyhmälle sopivaksi. Lapset saavat ideointipäivän aikana ohjausta minulta ja muilta ohjaajilta. Minä saan Ideointipäivän suunnitteluvaiheessa palautetta tilaajalta, ideointipäivänä lapsilta ja muilta ohjaajilta ja ideointipäivän jälkeen tilaajalta.

Taulukossa 1 esitettyjen ydinpäämäärien mukaisesti Ideointipäivän tavoitteena on saada uutta tietoa Perheentalosta lasten näkökulmasta sekä ideoita kesätoiminnan suunnitteluun. Samalla saan ymmärrystä rastirata menetelmän toimivuudesta tiedonkeruumenetelmänä.

2.4 Päivän kulku

Ideointipäivän aamuna minut oli kutsuttu esittelemään rastirataa Kuopion Perheentalon kokoukseen. Esittelin suunnitelman, josta heränneestä keskustelusta sain vielä viime hetken vinkkejä ja suunnitelma kirkastui myös itselle paremmin, kun kerroin sen ääneen ja perustelin omia valintojani. Keskustelussa nousi esille ohjaajien rooli. Yhteisöpedagogin näkökulmasta ajattelin, että ohjaaja on läsnä, mutta ei ohjaile vastauksia liikaa. Olin siis ajatellut, että lapset saavat suorittaa rastit itsenäisesti omassa tahdissaan. Kävimme keskustelussa läpi sitä vaihtoehtoa, että olisinkin jakanut lapset ryhmiin ja jokaisen ryhmän mukana olisi kulkenut ohjaaja. Koska Perheentalon ideana on se, että sinne saa tulla mutta siellä ei aina ole mitään ohjattua toimintaa, tulimme siihen tulokseen, että minun suunnitelmani mukainen toteutus antaa paremman kuvan lapsille Perheentalon todellisesta toiminnasta. Tiedostin siinä olevan riskin etteivät lapset suorita rasteja kunnolla. Kokouksen jälkeen lähdin Perheentalolle laittamaan rasteja valmiiksi.

Lapset oli kutsuttu paikalle klo 14.30, mutta heitä alkoi saapua paikalle ripotellen jo klo 14 jälkeen. Otimme lapset vastaan muiden Perheentalon ohjaajien kanssa ja pyysimme lapsia riisumaan vaatteensa ja pesemään kätensä Perheentalon normaalien sääntöjen mukaisesti. Lapset saivat katsella ympärilleen odotellessaan, että kaikki ilmoittautuneet saapuvat paikalle.

Kun kaikki ilmoittautuneet lapset olivat tulleet paikalle, pyysin lapsia istumaan piiriin lattialle. Aluksi kerroin lapsille kuka olen ja miksi tällainen päivä järjestetään. Sitten aloitimme kahdella tutustumisleikillä, joiden tarkoituksena oli toimia ice-breakereina, eli vähentää jännitystä uuden ryhmän keskuudessa sekä myös edistää lasten ryhmäytymistä. Ensimmäisessä leikissä jokainen kertoi vuorollaan oman nimensä ja kaksi asiaa itsestään. Toisessa leikissä jokainen kertoi vuorollaan oman nimensä ja sen, mikä on parasta kesälomassa. Samalla kierrätettiin lankakerää leikkijöiden kesken, ja oman vuoron jälkeen jokainen otti kiinni langasta ja heitti seuraavalle, niin että lopuksi keskelle muodostui seittimäinen kuvio. Kierroksen loputtua alettiin lankakerää kerätä takaisin niin, että tuli muistaa sen henkilön nimi ja kertoma asia, jolta oli lankakerän saanut edellisellä kierroksella.

Tutustumisleikkien jälkeen kerroin lapsille päivän kulusta, jaoin heille rastipassit ja kävimme yksitellen kaikki rastit läpi. Kun kaikki rastit oli käyty läpi ja kaikki olivat ymmärtäneet mitä pitää tehdä, annoin lapsille luvan lähteä itsenäisesti omassa tahdissa suorittamaan rasteja yksi ja kaksi. Koska kyse oli alakouluikäisistä lapsista, jotka olivat tulleet suoraan koulusta paikalle, olimme Perheentalon työntekijöiden kanssa päättäneet, että kaksi rastia suoritettuaan olisi lasten hyvä saada välipalaa. Lasten syödessä pystyin itse tulostamaan rastin kaksi kuvaa seinälle.

Välipalan jälkeen lapset saivat suorittaa itsenäisesti rastit 3-5, jonka jälkeen kokoonnuimme yhteen viimeistä rastia suorittamaan. Viimeisellä rastilla kävimme yhdessä läpi lasten aiempien rastien vastauksia. Tämän jälkeen keräsin vielä palautetta lapsilta päivästä nalle kuvakorttien ja peukkupalautteen avulla. Palautteenannon jälkeen jaoin lapsille kutsussa luvatus leffalipun kiitokseksi osallistumisesta, jonka jälkeen lapsilla oli lupa jäädä Perheentalolle oleskelemaan vapaasti tai osallistumaan halutessaan järjestämäni mitaliaskarteluun.

Kaikki tytöt osallistuvat askarteluun, pojat tutkivat Perheentalolta löytyviä leluja. Askarreltuaan mielestään tarpeeksi liittyivät tytöt poikien joukkoon ja lapset leikkivät yhdessä piilosta loppuajan. Lähtö tapahtui joustavasti lasten ja lasten vanhempien omien sopimusten mukaisesti; osaa tultiin hakemaan ja osalla oli lupa kävellä itse kotiin tai käyttää julkista liikennettä.

2.5 Saatu aineisto

Olen koonnut lasten vastaukset tähän taulukkoon. Ymmärtämisen helpottamiseksi vasemmassa sarakkeessa näkyy, mistä rastista on kyse (rastin numero ja ohje). Oikeassa sarakkeessa näkyy mitä lapset ovat kyseiseen rastiin vastanneet.

Taulukko 2: Ideointipäivän rastit ja lasten vastaukset niihin

Rasti	Lasten vastaukset
Alkuleikki: Jokainen kertoo vuorollaan, mikä on kesässä parasta	Lämpö, pyöräily, synttärarit, jäätelö, hyppy-tornit, uiminen
Rasti 1 Ohje: Merkitse tekemiseen sopiva paikka	Pelata lautapelejä: perähuone 3, keittiön pöytä 1, leikkitilan lattia 3 Askarrella: perähuone 3, keittiön pöytä 2, punaiset pikkupöydät 2 Rentoutua: aistinurkka 3, sohva 1, perähuoneen nojatuolit 2, perähuoneen matto 1 Tehdä läksyjä: keittiön pöydät 4, aistinurkka 1, leikkitilan sohva 1
Rasti 2 Ohje: Kuvaa Perheentalon paras ja huonoin paikka	Paras paikka: aistinurkka, lelulaatikot, keittiön pöydät Huonoin paikka: roskis ja sitä ympäröivä nurkkaus, savunpoistoluukku, kuva pöytäliinan kuvioista, leikkitilan matot
Rasti 3 Ohje: Piirrä tai kirjoita, mitä toimintaa toi-	Sisällä: leivänpaahdin, katsoa telkkaria, hiustenlaittaja, hieroja/rentouttaja, leikke-

voisit Perheentalon järjestävän kesällä ulkona/sisällä	jä, pelata puhelimella, pelata lautapelejä, disco päivällä 1.-4. luokkalaisille Ulkona: uimamatto, uima-allas, liukumäki, keinut, jalkapallo 2x, jääkiekko, tapah-tuma pihalla, johon säkkituoleja (siellä voisi olla rentoutuspiste) ja muita pisteitä
Rasti 4 Ohje: Mitä tavaroita Perheentalolle tulisi hankkia?	Pomppulinna, petsoppeja, telkkari 2x, pleikkari, koira tai muu eläin, dvd-soitin, dvd:itä, discopallo, jalkapallo, musiikkisoi-tin, leivänpaahdin, leluja
Rasti 5 Ohje: Heitä hernepussi sopivimman vaihtoehdon laatikkoon	Olin kuullut aiemmin Perheentalosta Kyllä 3, En 3, Ehkä 1 Perheentalolle on helppo tulla Kyllä 4, Ei 2, Ehkä 1 Voisin tulla Perheentalolle Yksin 1, Kaverin kanssa 5, Vanhemman kanssa 1, Kaverin tai vanhemman kanssa 2, En aio tulla uudestaan 0

Alkuleikki toimi hyvin. Lapset lähtivät leikkiin mukaan innostuneina ja jokainen halusi kertoa itsestään. Tässä jo lapset virittyivät tunnelmaan, jossa aletaan miettiä kesää ja siihen liittyvää tekemistä. Alkuleikin vastauksista (taulukko 2) voidaan päätellä, että pyöräily ja uiminen ovat lasten mielestä mieluisaa tekemistä kesällä. Muita mieluisia asioita olivat jäätelö ja lämpö, ja yhdellä lapsista sattui olemaan kesällä syntymäpäivät, niin se oli hänen mielestään kesän kohokohta.

Rastilla 2 halusin tietoa siitä, kokevatko lapset Perheentalon tilat samalla tavalla kuin ne on suunniteltu. Pääasiassa lapset vastasivat odotusten mukaisesti (taulukko 2): lautapeliin pelaamiseen lapset valitsivat pöytätaasoja tai lattiatason, askarteluun he valitsivat pöytätaasoja ja rentoutumiseen pehmeitä materiaaleja. Läksyjen tekoon suurin osa valitsi isot keittiön pöytätaasot, mutta yllätyksenä yksi lapsista valitsi aistinurkan ja yksi sohvan.

Valokuvausrastin (rasti 2) ideana oli ottaa kaksi kuvaa Perheentalolta, toinen parhaasta paikasta ja toinen huonoimmasta. Tarkoituksena oli saada lasten näkökulmaa tilojen viihtyvyydestä. Vaikka kuvatkin olivat havainnollistavia, ymmärsin ne vielä paremmin kysymällä lapsilta perusteluja. Parhaaksi paikaksi eniten valokuvattua aistinurkkaa (taulukko 2) lapset kuvailivat pehmeäksi ja hämäräksi. Lelulaatikoista pidettiin niiden värikkyyden takia ja keittiön pöydät liitettiin eväisiin ja syömiseen. Huonoimmat paikat (taulukko 2) olivat lasten mielestä roskis ja sitä ympäröivä nurkkaus sekä savunpoistoluukku, joita kuvailtiin rumina ja värittöminä. Yksi kuva oli otettu pöytäliinan kuviosta, siihen ei ollut perusteluja. Leikkitilan isot matot olivat kahden lapsen mielestä tylsiä.

Ajattelin että rasti 3 antaa konkreettisimmin vastauksia juuri haluttuun (tutkimus)kysymykseen, eli siihen, mitä toimintaa alakouluikäiset kaipaisivat kesäksi. Vastauksia tuli mukavasti (taulukko 2), mutta osa niistä on sellaisia, joiden toteuttaminen on haastavaa tai ei ole mahdollista.

Rastissa 4 lapset saivat valita valmiista kuvista tai kirjoittaa itse post-it-lapuille tavaroita, joita Perheentalolle tulisi heidän mielestään hankkia. Odotin, että suurin osa lapsista valitsee valmiit kuvat mutta kävikin niin, ettei kukaan ottanut valmista kuvaa vaan jokainen lapsi kirjoitti itse oman vastauksensa (taulukko 2). Olen positiivisesti yllättynyt sillä pelkäsin valmiiden kuvien ohjailevan lasten mielipiteitä liikaa mutta niin ei käynyt.

Rastissa 5 lapset vastasivat kolmeen (moni)valintakysymykseen (taulukko 2). Ensimmäinen kysymys oli, että olitko kuullut aiemmin Perheentalosta ja vastausvaihtoehdot olivat kyllä tai ei. Kolme lapsista oli kuullut aiemmin Perheentalosta äidiltä, isältä tai siskolta. Kolme lapsista ei ollut kuullut aiemmin Perheentalosta. Yksi lapsista laittoi hernepussin laatikoiden väliin koska oli ehkä nähnyt mainoksen, muttei ollut aivan varma. Toiseksi lapsilta kysyttiin, oliko Perheentalolle helppo tulla. Suurin osa (neljä lasta) oli sitä mieltä, että on helppo tulla. Siihen ei ollut muita perusteluita kuin että ”koska osaan tulla”. Kahden lapsen mielestä ei ollut helppoa: ”äiti toi, itse en olisi osannut”, ”ei löydetty helpolla, paljon mutkia”. Yksi lapsista vastasi, että ehkä on helppoa tulla, ei ollut kummempia perusteluita. Kolmanneksi lapsilta kysyttiin, että jos he tulisivat uudestaan Perheentalolle, miten (lähinnä kenen kanssa) he tulisivat vai

ovatko sitä mieltä, että eivät aio tulla uudestaan. Yksi lapsista vastasi, että voisi tulla yksin, viisi vastasi että kaverin tai sisaruksen kanssa voisi tulla, yksi lapsista vastasi, että voisi tulla vanhemman kanssa ja kaksi oli sitä mieltä, että kaverin tai vanhemman kanssa voisivat tulla, perusteluna ”koska en saa vielä liikkua yksin”. Kukaan lapsista ei valinnut kohtaa en aio tulla uudestaan.

2.6 Muistilista rastiradan tekijälle

Kokosin vielä tärkeimmät huomiot joita tein Ideointipäivän aikana vinkeiksi jos joku aikoo lähteä tekemään rastirataa. Lisäksi vinkkejä rasteihin ja rastipassiin voi katsoa liitteistä 1 ja 2.

- 1. Huomioi lasten ikä ja pyri tekemään rasteista mahdollisimman innostavia.** Innostavat ja ikäryhmälle sopivat rastit saavat lapset keskittymään paremmin.
- 2. Alakouluikäiset lapset ovat hyvin vilkkaita. Ohjattua toimintaa tulee olla koko ajan eikä yksittäinen toiminta tai kokonaiskesto saa olla liian pitkä.** Huomasin että lasten keskittyminen alkoi herpaantua, jos he joutuivat odottamaan seuraavaa rastia.
- 3. Suunnittele muutama ylimääräinen rasti joita voit käyttää tarvittaessa.** Jos rastipassi on jo suoritettu, voi loppuun suunnitella vaikka yhteisiä leikkejä.
- 4. Seinälle kannattaa kiinnittää mahdollisimman yksinkertaiset ohjeet, joista lapset voivat kerrata tehtävänannot, jos ne ovat unohtuneet.** Huomasin lasten lukevan seinälle kiinnittämiäni ohjeita joka rastin kohdalla, vaikka olimme käyneet ne alussa yhdessä läpi.
- 5. Ole saatavilla ja auta tarvittaessa mutta älä ohjaile lasten vastauksia liikaa.** Alakouluikäiset ovat jo sen verran itsenäisiä, etteivät tarvitse aikuista rastien suorittamiseen. Kuitenkin heille on tärkeää, että aikuinen on kiinnostunut ja mukana toiminnassa.
- 6. Kysymällä lapselta selviää paremmin mitä hän on tarkoittanut.** Tarkentavien kysymysten esittäminen auttaa ymmärtämään paremmin lasten vastauksia ja antaa lapsille kuvan, että aikuinen on kiinnostunut heidän vastauksistaan.

7. Käytä monipuolisesti eri tekniikoita rasteissa. Lapset ovat yksilöitä. Kaikki viihtyivät eri rastiensa parissa kauemmin omien mieltymysten mukaan ja kaikille tuntui löytyvän jotain heitä kiinnostavaa.

2.7 Toimintaa kesäksi ideointipäivän tulosten inspiroimana

Lasten ideointipäivän tulosten pohjalta tein Perheentalolle muutamia ehdotelmia (kesä)toimintaan, jotka olen listannut tämän kappaleen loppuun. Valitsin teemat vesi, rentoutuminen, eläimet, leikki ja luonto joista kaikki paitsi luonto liittyvät suoraan lasten toiveisiin. Lasten vastausten lisäksi olen ottanut huomioon Perheentalon resurssit sekä sen, että teemat sisältävät sekä ulos että sisälle soveltuvia toimintoja.

Lasten vastauksissa oli nähtävissä vesi useaan otteeseen (taulukko 2): uiminen, uimaallas ja uimamatto. Vesiteemaan vastauksia joutui vähän soveltamaan, sillä uima-allasta tai uimamattoa ei ole mahdollista tuoda torille tai Perheentalolle. Ajattelin, että pientä uima-allasta voisi käyttää uimisen sijaan onkimiseen tai esineiden kelluttamiseen.

Rentoutumisen lapset mainitsivat säkkituolien yhteydessä sekä äänestämällä aistinurkan parhaaksi paikaksi (taulukko 2). Suuri osa rentoutumisteemaan liittyvistä toiminnoista on suoraan lasten toiveista. Lisäsin niihin muutaman teemaan sopivan toiminnan, silkkihuiveilla hipsuttelun ja rentouttavan sadun tai musiikin. Valitsin ne siksi, että tiedän niihin löytyvän välineet Perheentalolta ja siellä lapset ovat pitäneet niistä.

Eläimiä toivottiin yleisesti muutamissa lasten vastauksissa (taulukko 2). Kaverikoirat on koulutettu niin että niitä voi hoitaa ja ihailla kaiken ikäiset. Koirat ovat yleisempiä lemmikkejä, joten olisi hyvä, jos lapset pääsisivät näkemään muitakin lemmikkejä. Niin sain ajatuksen terraarioeläimistä, esimerkiksi kilpikonnista. Terraarion tuominen Perheentalolle olisi mahdollista, sillä ne ovat aika pieniä. Ajattelin myös, että jos eläimiä ei ole mahdollista tuoda Perheentalolle tai torille, retki Konttilan kotieläintilalle voisi olla hyvä ja siellä voisi nähdä sellaisia eläimiä, jotka eivät ole niin yleisiä eikä

niitä voi tuoda Perheentalolle. Konkreettisesti eläinten näkemisen lisäksi ajattelin, että teemaa voi hyödyntää piirtämisen ja askartelun kautta. Lasten palstoja lukeneena olen huomannut, että lapsilla on usein hauskoja vastauksia. Kysymällä lapsilta, ”jos olisit eläin, mikä eläin olisit” saataisiin varmasti hauskoja vastauksia jotka voisi laittaa esille Perheentalolle. Mietin myös muita näkökulmia eläinaiheeseen ja tuli mieleen eläimet eri töissä (esimerkiksi tullikoirat tai ratsupoliisit). Näistä voisi esimerkiksi tehdä listan ja kysellä lapsilta missä ammateissa on eläimiä tai tehdä jonkin kuva-arvuuttelun.

Leikkejä esiintyi yleisesti lasten toiveissa sen kummemmin määrittelemättä yksittäisiä leikkejä (taulukko 2). Ajattelin, että leikit voisivat olla sellaisia, joita lasten ei tule muuten pelattua ja joihin voi osallistua isompikin porukka. Perinneleikit voisivat tuoda nykyajan lapsille vaihtelua.

Idea luontopäivään tuli Perheentalolta, jossa lapset istuttivat kasvien siemeniä yhteiseen laatikkoon. Lapset näyttivät nauttivan istutuspuuhasta. Laatikko jäi Perheentalolle, unohtui ja jäi vaille hoitoa. Niinpä ajattelin, että lapset ottaisivat kasvin kotiin mukaan. Lapset oppisivat vastuuta kasvia hoitamalla sekä pääsisivät seuraamaan sen kasvua, mikä voisi innostaa heitä pitämään huolta ympäristöstä ja kasvattamaan lisää kasveja kotona.

○ Vesileikkejä

- magneettikalujen onkiminen oikeasta vesialtaasta (pieni lasten uimaallas tai vastaava)
- kaarnalaivojen tai joidenkin muiden kelluvien pienten esineiden askartelua ja uittamista
- helteellä suihkuttimia joita käytetään kasvien kasteluun joiden alta lapset saa juosta

○ Rentoutuminen

- Rakennetaan sisälle tai ulos rentouttava piste, jossa pehmeitä ja upottavia materiaaleja
- Rentouttavaa musiikkia tai satu
- Silkkihuiveilla hipsuttelua

- Hieromista esim. palloilla
- Hiusten letittelyä
- Eläinpäivä
 - Ulos kaverikoiria, joita saa silitellä
 - Piirrä oma lempieläimesi
 - Eläinaiheista askartelua
 - Terraarioeläimiä katseltavaksi
 - Yhteinen luontoretki Konttilaan kotieläintilalle katsomaan eläimiä
 - Jos olisit eläin, mikä eläin olisit ja miksi (olisi hauska kuulla lasten kommentteja ja kirjoittaa niitä ylös ja laittaa jonnekin näkyville)
 - Missä ammateissa on eläimiä? (ratsupoliisi, tullikoira)
- Leikkipäivä
 - Hyppynarulla hyppimistä; pitkä hyppynaru jota kaksi pyörittää ja yksi hyppii keskellä
 - Perinneleikkejä
- Luontopäivä
 - Tunnistellaan kasveja
 - Lapset saisivat istuttaa itselleen jonkin kukan siemenen (esim. aurin-gonkukka) ja ottaa sen mukaan (esim. pieniin taimetusastioihin, joista sen voi siirtää kotona haluttuun paikkaan)

3 MARKKINOINTI KOLMANNELLA SEKTORILLA

Kilpailu kasvaa koko ajan myös kolmannella sektorilla ja samaan aikaan rahoittajien vaatimukset kovenevat. Näin ollen kohderyhmän saavuttaminen on yhä tärkeämpää, jossa markkinointi on tullut tärkeään rooliin. Varsinkin digi/somemarkkinointi ja tapahtumamarkkinointi ovat suosittuja markkinoinnin keinoja.

3.1 Tapahtumamarkkinointi

Tärkeä osa kolmannen sektorin markkinointia ovat erilaiset kolmannen sektorin järjestämät tapahtumat, kuten esimerkiksi Sydänliiton ja Allergia- ja astmaliiton järjestämät nuorisokonsertit (Vallo & Häyrinen 2016, 45). Tapahtumien avulla järjestöt saavat lisää tunnettavuutta sekä mahdollisesti myös uusia kävijöitä ja jäseniä. Tapahtumien etuna markkinoinnissa on, että se voi olla paljon henkilökohtaisempaa kuin markkinointi muiden kanavien kautta, ihmiset nauttivat vuorovaikutuksesta ja kasvokkain tapaamisesta (Capell 2013, 16).

Tapahtumien avulla voidaan muokata järjestön mainetta ja imagoa. Onnistunut tapahtuma jättää positiivisen käsityksen organisaatiosta. Epäonnistuessaan tapahtuman järjestäneestä organisaatiosta jää negatiivinen kuva tai se ei jää mieleen ollenkaan. (Vallo & Häyrinen 2016, 39-40.)

Tapahtumamarkkinointi voi olla myös kokemuksellista. Kokemuksellinen markkinointi toteutetaan yhdessä kohderyhmän kanssa ja sen tulee olla mieleenpainuvaa ja vuorovaikutteista. Kohderyhmälle tulisi tulla sellainen olo, että tällaista ei voi kokea missään muualla (Capell 2013, 46-47).

3.2 Lasten ideointipäivän markkinointi

Lasten Ideointipäivää markkinoitiin luokanopettajien lapsille koulussa jakamien mainosten avulla. Markkinointiin liittyi haasteita ja muun muassa tällaisia kysymyksiä pyörittelin: Herättääkö mainos tarpeeksi kiinnostusta, jotta lapset ovat innokkaita tulemaan? Jaetaanko lapsille koulussa niin paljon lappuja eri tapahtumista, etteivät ne herätä enää kiinnostusta? Onko ilmoittautumisaika liian lyhyt? Olisiko ilmoitustaululle laitettu mainos ollut parempi?

Sain apua mainoksen tekemiseen, siitäkin syystä, että sen tuli täyttää tietyt kriteerit. Tapahtuman mainos jota lapsille jaettiin, toteutti Perheentalon markkinointiviestintää. Siinä oli tuotemerkeinä Pelastakaa Lasten ja Kuopion Perheentalon logot ja värytys

(Ilvonen 2013, 42-43). Käyttämällä organisaation logoa ja väritystä luodaan haluttuja mielikuvia ja jossain toisessa yhteydessä voi muistaa "olen nähnyt tämän aiemmin".

Tapahtumamarkkinoinnissa markkinointia tulisi olla ennen tapahtumaa, tapahtuman aikana ja tapahtuman jälkeen (Capell 2013, 115-116). Lasten Ideointipäivää markkinoitiin ennen tapahtumaa lapsille jaetuilla mainoksilla. Tapahtuman aikana lapsille kerrottiin Perheentalosta ja siitä mitä sinne voi tulla tekemään ja lisäksi itse tapahtuma toimi Perheentalon imagoon sopivana markkinointina. Tapahtuman jälkeiseen markkinointiin olisi voinut kiinnittää enemmän huomiota esimerkiksi lähettämällä lapsille tai vanhemmille Ideointipäivään liittyvän kyselyn. Nyt ainoana markkinointina tapahtuman jälkeen toimi kesätoiminta.

4 LAPSEN OSALLISUUS

Kuulemalla lasta ja nuorta enemmän voidaan lapsen asemaa parantaa. Lapsen osallisuus on huomioitu myös laissa. Käytännössä nämä oikeudet eivät kuitenkaan riittävästi toteudu. Lasten omia mielipiteitä pitäisi kuulla enemmän erilaisten palveluiden käyttäjinä ja niiden kehittäjinä. (Hautamäki 2008, 16.)

Lasten osallistamisessa tärkeää on keskusteleva vuorovaikutus aikuisen ja lapsen välillä. Osallisuus ei toteudu niin, että aikuinen kysyy ja lapsi vastaa tai että lapset saavat keskenään miettiä ja päättää asioista. Parhaimmillaan osallisuus on sitä, että lapset ja aikuiset keskustelevat yhdessä aiheesta ja miettivät yhdessä ratkaisuja. (Kauppinen ym. 2011, 8.)

Osallistavassa toiminnassa lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään vapaasti ja niihin suhtaudutaan kunnioittavasti. Osallisuudella on aidosti merkitystä työskentelyssä ja toiminnassa mukana oleville lapsille. Osallisuustapoja kehitetään lasten kanssa yhdessä, jotta lapsille mieluisat ilmaisutavat tulevat hyödynnetyiksi. Kaikilla lapsilla on oltava mahdollisuus osallisuuteen. Ketään lasta ei saa syrjiä. (Kauppinen ym. 2011, 35.)

4.1 Lapsen osallisuus Kuopion Perheentalolla

Kuopion Perheentalon yhtenä toimintana on vaikuttamistoiminta, jolla pyritään lapsen oikeuksien ja osallisuuden edistämiseen (Kuopion Perheentalo 2017c). Lapsia ja vanhempia otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen muun muassa erilaisten ideointipäivien kautta, esimerkkeinä Perheraati ja järjestämäni Lasten Ideointipäivä. Kuopion Perheentalon osallisuuden laadukkuutta ohjaavat taustajärjestön Pelastakaa Lapset ry:n yhdeksän lapsen osallisuutta edistävää periaatetta, jotka Lapsen oikeuksien komitea on laatinut yhdessä järjestöjen kanssa:

Kaikkien toimintojen, joihin lapsia osallistuu, on oltava:

- 1. avoimia ja informatiivisia:** lapsille pitää antaa ymmärrettävää tietoa heidän oikeudestaan ilmaista näkemyksiään ja saada ne otetuksi huomioon.
- 2. vapaaehtoisia:** lapsia ei saa pakottaa ilmaisemaan näkemyksiään vastoin tahtoaan.
- 3. kunnioittavia:** lasten näkemyksiin on suhtauduttava arvostavasti.
- 4. merkityksellisiä:** keskustelunaiheilla on oltava merkitystä heidän elämässään, ja lasten on päästävä hyödyntämään tietojansa, taitojaan ja kykyjään.
- 5. lapsille sopivia:** ympäristöt ja työskentelytavat pitäisi mukauttaa lasten valmiuksia ja kiinnostusta vastaaviksi.
- 6. kaikille avoimia:** kaikille on tarjottava yhdenvertainen mahdollisuus osallistua, ja syrjäytymisvaarassa olevia lapsia on erityisesti rohkaistava.
- 7. koulutukseen perustuvia:** vetäjien toiminnan tulee olla osaavaa ja luotettavaa.
- 8. turvallisia ja riskit huomioivia:** lasten suojeleminen on aina etusijalla, sillä osallisuuteen saattaa liittyä riskejä.
- 9. vastuullisia:** lapsille on kerrottava, miten heidän näkemyksiään on tulkittu ja käytetty. (Pelastakaa lapset ry 2017b.)

Lasten Ideointipäivässä mielestäni suurin osa näistä yhdeksästä periaatteesta toteutuivat. Parhaiten toiminnassa näkyivät kohdat 2, 3, 5 ja 9. Lapset olivat tulleet tapahtumaan vapaaehtoisesti ja saivat vastata kysymyksiin haluamallaan tavalla. Se, että kävin lasten kanssa vastaukset yhdessä läpi ja minä sekä muut ohjaajat olimme kiinnostuneita vastauksista ja kyselimme niistä lapsilta, osoitti lapsille, että heidän vastauksensa olivat meille tärkeitä ja merkityksellisiä. Paikkana Kuopion Perheentalo on lapsille sopiva ja rastit olin tehnyt ikäryhmälle sopiviksi ja innostaviksi. Jo tapahtuman mainoksessa lapsille kerrottiin, mihin heidän mielipiteitään ja ideoitaan tullaan käyt-

tämään. Kävin asian vielä läpi lasten kanssa Ideointipäivä alussa ja kehotin jokaista vastaamaan niin kuin itse ajattelee.

4.2 Lapsen osallisuus laissa

Lapsen osallisuutta ajatellen Suomen laki on edistysellinen. Se sisältää lasten ja nuorten oikeuden vaikuttaa itseään koskevissa asioissa. Lasten osallisuutta käsitellään niin perustuslaissa, nuorisolaissa kuin lastensuojelulaissa. (Hautamäki 2008, 16.)

Maailman laajuisesti lasten oikeuksien toteutumiseksi on säädetty Lasten oikeuksien yleissopimus. Siinä on 54 artiklaa, jotka käsittelevät lapsen oikeuksia niin yksittäisen lapsen tasolla, että valtion tasolla. Sopimuksen ovat allekirjoittaneet 140 maata. Suomessa sopimus tuli voimaan vuonna 1991. (UNTC 2017.) Selvimät viittaukset osallisuuteen ovat lapsen oikeuksien yleissopimuksen artikloissa 12 ja 13:

Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. (Lapsenoikeuksien yleissopimus §12.)

Lapsella on oikeus ilmaista vapaasti mielipiteensä. Tämä oikeus sisältää vapauden hakea, vastaanottaa ja levittää kaikenlaisia tietoja ja ajatuksia yli rajojen suullisessa, kirjallisessa, painetussa, taiteen tai missä tahansa muussa lapsen valitsemissa muodossa. (Lapsen oikeuksien yleissopimus §13.)

Vaikka sopimuksen artiklat viittaavat lähinnä lapsen lainmukaisiin oikeuksiin valtiotasolla, voidaan niitä soveltaa ja pitää hyvänä ohjenuorana myös lasten osallisuutta koskevissa toiminnoissa, kuten esimerkiksi järjestöjen lapsille tarjoamassa toiminnassa.

4.3 Osallisuuden merkitys järjestöissä

Suomessa toimii tuhansia järjestöjä, jotka on perustettu eri tarpeisiin. Monenkirjavuudesta huolimatta rekisteröidyillä yhdistyksillä ja järjestöillä on yhteisiä piirteitä, joista ne ovat tunnistettavissa järjestys- ja yhdistystoiminnaksi. Teoksessaan Monialainen ja kehittyvä järjestötoiminta Nyman ja Riikonen listaavat nämä seuraavalla tavalla:

- a) Henkilökohtainen merkityksellisyys: yhdistys on ihmisten yhteenliittymä heille merkityksellisten tarkoituserien toteuttamiseksi.
- b) Jäsenyys: toiminta perustuu vapaaehtoiseen jäsenyyteen ja sen pohjalta edustukselliseen (demokraattiseen) päätöksentekoon.
- c) Riippumattomuus kolmansista osapuolista: yhdistys on taloudellisesti tai aatteellisesti riippumaton esimerkiksi julkisen tai yksityisen sektorin toimijoista.
- d) Voittoa tavoittelemattomuus: toiminnan tarkoituksena ei ole tuottaa taloudellista voittoa ja toiminta perustuu lähtökohtaisesti vapaaehtoistyöhön. (Nyman & Riikonen 2015, 24.)

Olipa järjestön toiminnassa kyse harrastus- tai vaikuttavuustoiminnasta, on keskiössä aina kohderyhmä (tai ainakin tulisi olla). Kun verrataan järjestöä ja yritystä, on molempien tavoitteena tarjota jotakin (palvelua, toimintaa tai tuotetta) kohderyhmälle. Kuitenkin yrityksen ensisijaisena tavoitteena on saada tuotteita tai palveluita myytyä ja tehdä mahdollisimman paljon voittoa, kun taas järjestön tavoitteena on tuottaa kohderyhmälle mahdollisimman hyvää palvelua tai toimintaa, jotta saataisiin toiminnalle tukijoita. Molemmat tarvitsevat asiakkaita mutta järjestössä on enemmän merkitystä toimintaan sitoutumisella, jota osallisuus tukee.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyö koostuu toiminnallisesta osuudesta, sen raportoimisesta sekä teeman ympärille kootusta tietoperustasta. Mielestäni onnistuin saamaan niistä yhtenäisen kokonaisuuden, jossa kaikki osat ovat perusteltuja ja tukevat toisiaan. Alaluvuissa olen pohtinut Ideointipäivää omien kokemusten ja tilaajan arvioinnin pohjalta sekä opinnäytetyötä muutamasta eri näkökulmasta, yhteisöpedagogin ja omien vahvuuksien ja heikkouksien kautta.

5.1 Yhteisöpedagogin näkökulma

Yhteisöpedagogin ammatillisesta näkökulmasta tarkasteltuna opinnäytetyö sisältää koulutuksessakin nimetyt ammatillisen osaamisen keskeiset teemat osallisuuden tukeminen ja kansalaisvaikuttaminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kehittäminen. Ehkä voidaan puhua myös syrjäytymisen ehkäisemisestä ja pedagogiikasta. (Humak 2017.)

Yhteisöpedagogina on tärkeää pysyä niin sanotusti ajan hermolla ja kehitellä uusia ratkaisuja ilmeneviin tarpeisiin. Varsinkin järjestökentällä uusia hankkeita ja niiden mukana uusia tarpeita tulee koko ajan. Lyhyessäkin ajassa on osattava yhdistää hyväksi havaittuja vanhoja toimintamalleja ja rohkeasti kokeilla uusia.

Lasten Ideointipäivä tuki lasten osallisuutta ja kehitti lasten kansalaisvaikuttamisosaamista. Lapset pääsivät arvioimaan ja kertomaan omia mielipiteitään, joista olin kiinnostunut. Heidän toiveidensa pohjalta kehitin toimintaa jota käytettiin kesätoiminnassa.

Yhteisöllisyyden vahvistamisen osaaminen näkyi ryhmän muodostumisessa. Huomasin onnistuneeni lasten ryhmäyttämässä Ideointipäivän loputtua, kun lapset alkoivat yhdessä koko ryhmän kanssa leikkiä piilosta, vaikka kaikki lapset eivät olleet toisilleen ennestään tuttuja. Mielestäni ryhmäytymistä edistivät yleinen ilmapiiri, yhteinen aloitus ja lopetus ja se, että annoin lapsille lopussa mahdollisuuden päättää itse, mitä he haluavat tehdä.

Pedagogiikka sanana viittaa opetukseen, vaikka yhteisöpedagogin pääasiallista osaamista on ohjaus. Minusta ne eivät ole toisiaan poissulkevia toimintatapoja, vaan sama päämäärä voidaan saavuttaa molemmilla keinoilla ja niissä voi olla aineksia molemmista. Kärjistetysti opetuksessa opettaja näyttää miten joku asia tehdään ja oppilas tekee sen perässä. Ohjaaja taas kertoo ja neuvoo miten asia tulisi tehdä ja oppilas saa itse kokeilla. Ohjaajan ei välttämättä tarvitse olla ammattilainen vaan riittää että hän on innostunut ohjaamastaan asiasta. Lasten Ideointipäivä ei ollut liian ohjattua ja antoi tilaa lasten omille ajatuksille. Olin läsnä mutta en ohjaillut vastauksia.

5.2 Ideointipäivän tulosten arviointi

Kokonaisuutena Ideointipäivä onnistui hyvin ja tavoitteiden mukaisesti. Sain lapsia paikalle, he osallistuivat rasteihin innokkaasti ja sain heiltä arvokasta tietoa. Käytin lasten vastauksia toiminnan suunnittelussa ja osaa kehittelemistäni toiminnoista käytettiin Perheentalon kesätoiminnassa. Kuitenkin jos järjestäisin samanlaiset tapahtuman uudelleen, tekisin joitakin asioita toisin.

Rastirata menetelmänä toimi hyvin alakouluikäisten lasten kanssa. Se oli tarpeeksi innostava ja vastauksikin sain aika mukavasti. Lapsilta tulee mielenkiintoisia näkökulmia asioihin, joita aikuinen ei ole edes huomannut. Joidenkin rastien vastauksissa oli monta samaa vastausta. Aiheuttaako rasteissa, joissa toisten vastaukset näkyvillä, kopioimista?

Kohderyhmän saavuttaminen onnistui tavoitteen mukaan, eli sain osallistujia kaikista ikäryhmistä 1.-4.-luokkalaisista. Ideointipäivään osallistui 7 lasta, joista suunnilleen puolet oli poikia ja puolet tyttöjä. Ainut mitä jäin miettimään, että ryhmään olisi ollut hyvä saada mukaan myös erityislapsia, koska perheentalon idea on olla mahdollisimman esteetön ja avoinna kaikille.

Ideointipäivän aikatauluttaminen ei onnistunut suunnitelman mukaisesti. Lapset suorittivat rastit puoli tuntia suunnittelemaani aikataulua nopeammin. Aikataulussa olisi ehkä pysytty paremmin, jos lapset olisivat kiertäneet radan ohjaajan kanssa, tai vaihtoehtoisesti minulla olisi pitänyt olla muutama ylimääräinen rasti lapsille suoritettavaksi. Toisaalta lapset alkoivat olla aika levottomia sen 1,5 tunnin jälkeen, joten heillä ei välttämättä olisi riittänyt enää keskittymiskykyä rastien suorittamiseen. Vastaisuudessa kokonaiskestona 2 tuntia on hyvä tämän ikäisille. Toisaalta ylimääräinen aika lopussa mahdollisti lapsille enemmän yhteistä leikkimisaikaa ja positiivisena yllätyksenä lapset alkoivatkin leikkiä yhdessä koko ryhmän kanssa ilman ohjausta.

Kuten aiemmin on käynyt ilmi, ennen Ideointipäivää mietin vaihtoehtoja rastien omaan tahtiin suorittamisen ja ohjaajan kanssa radan läpi käymisen välillä. Olisiko ryhmiin jakaminen ja rastien suorittaminen ohjaajan kanssa antanut enemmän/laadukkaampia tuloksia? Toisaalta ryhmässä olisi voinut ilmetä turhautumista,

kun toiset lapset olisivat suoriutuneet rasteista eri aikaan kuin toiset jotka tarvitsevat enemmän aikaa. Lisäksi ohjattu toiminta ei kuulu Perheentalon jokapäiväiseen toimintaan, niin se olisi saattanut antaa väärän kuvan lapsille. Hyvänä puolena ohjaajan kanssa radan suorittamisessa lapset olisivat todennäköisemmin suorittaneet rasti suunnitelman mukaisessa aikataulussa ja ohjaaja olisi voinut vaatia lapsilta enemmän ja tarkempia vastauksia. Jatkossa tulisi testata sitäkin tapaa, niin voisi sitten verrata, kumpi toimii paremmin. Se että lapset suorittivat radan omassa tahdissaan, oli hyvä, koska lapset pystyivät olemaan omia itsejään kokematta ylhäältä tulevaa painostusta. Huono puoli siinä oli se, että tuntui kuin jotkut lapset olisivat ottaneet radan suorittamisen kilpailuna siitä kuka suorittaa nopeimmin.

Oliko rastipassi sittenkään hyvä idea? Rastipassi toimi hyvänä kannustimena rasti suorittamiseen ja kaikki lapset suorittivat kaikki rasti. Toisaalta tuntui, että se aiheutti kilpailua lasten kesken, kun kaikki halusivat saada passin täyteen mahdollisimman nopeasti.

Osallisuus jäi aika pieneen rooliin. Sitä olisi pystynyt helposti lisäämään ottamalla lapsia jo rasti suunnitteluun mukaan. Lisäksi sama ryhmä olisi voinut olla pidempään kehittämisprosessissa mukana. Oman haasteensa toi myös se, että Perheentalo oli osalle ennestään tuntematon paikka. Mietin, että vaikeuttiko se arviointia. Olisiko pidempi aikainen saman ryhmän työskentely tuottanut hedelmällisempiä tuloksia? Osallisuus ja eettisyys onnistuivat siinä mielessä, että lapset saivat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään vapaasti ja niihin suhtauduttiin kunnioittavasti.

Rentoutumisen tarve tuli ilmi monessa rasti. Mietin mistä se kertoo, vaaditaanko lapsilta liikaa vai onko se osa hengailu kulttuuria? Tässä olisi mielenkiintoinen aihe jollekin pohdittavaksi, selvittää nykyajan kiireisen elämäntyylin ja korkeiden vaatimusten yhteyttä lasten rentoutumistarpeelle.

Ei voi sanoa, että Lasten ideointipäivä olisi ollut täysin kokeilevaa kehittämistä, koska se oli saanut ideansa jo toteutetun Perheraadin pohjalta. Kuitenkin siinä on viitteitä kokeilevaan kehittämiseen ja pilottitoimintaan, sillä toiminta järjestettiin tällaisessa muodossa tässä paikassa ensimmäistä kertaa ja nimenomaan tavoitteena oli kokeilla uutta toimintaa ja sen pohjalta miettiä jatkoa.

5.3 Omat vahvuudet ja heikkoudet

Olen enemmän käytännön ihminen ja sellainen kantapään kautta oppija. Kun saan mielestäni hyvän idean, haluaisin heti kokeilla sitä käytännössä ja sen jälkeen miettiä, oliko idea hyvä vai huono. Niinpä opinnäytetyöprosessissa minulle tuotti vaikeuksia perustella tekemiäni valintoja etukäteen. Toinen haaste jonka kohtasin käytännön ihmisenä, oli pukea sanoiksi omia havaintoja.

Minulla on taipumusta myös yksin suorittamiseen ja helposti haalin kaikki hommat itselle. Vaikka kyseessä oli pieni tapahtuma, minut yllätti sen työmäärä. Yksi ihminen ei voi olla monessa paikassa yhtä aikaa. Se opetti minua jakamaan töitä ja vastuuta.

Omina vahvuuksina tämän opinnäytetyön kannalta ovat kyky innovoida, halu kokeilla ja kehittää uutta sekä aikaisempi kokemus ohjaamisesta. Rastien suunnittelu sekä toiminnan kehittäminen kesäksi olivat ehdottomasti minulle mieleisimpiä tässä opinnäytetyössä. Lasten ohjaaminen oli myös mukavaa ja koen onnistuneeni siinä hyvin.

5.4 Tilaajan antama arviointi Ideointipäivästä

Pyysin tilaajalta arviointia Lasten Ideointipäivästä ja sen vaikutuksista kesätoimintaan (liite 5), sillä itsearviointin lisäksi on tärkeää saada ulkopuolista palautetta, jotta voi kehittää omaa osaamistaan. Kokonaisuudessaan tilaaja arvioi Ideointipäivän onnistuneen hyvin ja tavoitteiden mukaisesti. Ohjaajana toimin huolellisesti ja rauhallisesti ottaen lapset huomioon ja vuorovaikutus minun ja lasten välillä oli luontevaa. Rastit olin suunnitellut hyvin ja ne olivat ikäryhmälle sopivia ja innostavia. Tilaaja kehuu vielä Ideointipäivän aineiston kokoamista ja mainitsee tässä yhteydessä valokuvausrastin. Perheentalon seinälle jättämäni valokuvat parhaasta/huonoimmasta paikasta aiheuttivat vielä Ideointipäivän jälkeenkin mukavaa keskustelua kävijöiden parissa.

Kehittämisen kohteina tilaaja mainitsee ajankäytön ja varatoimintojen suunnittelun, jotka itsekin tunnistin omiksi kehittämiskohteikseni. Hyvänä huomiona tilaaja mainitsee myös rastirataan liittyvän havainnoinnin ja kirjaamisen, joihin olisin voinut kiinnit-

tää enemmän huomiota, jotta se olisi onnistunut helpommin toiminnan lomassa. Olin ajatellut, että pystyn havainnoimaan ja kirjaamaan lasten vastauksia ylös Ideointipäivän aikana. Käytännössä se oli lähes mahdotonta, koska olin samaan aikaan vastuussa yhdestä rastista ja ohjeistin lapsia siinä. Minun olisi ehkä ollut hyvä ottaa pelkkä havainnoitsijan rooli, niin olisin voinut vapaammin kulkea lasten mukana ja kirjata ylös asioita. Vastausten koostaminen onnistui kyllä jälkikäteenkin kerätyn aineiston avulla, mutta joitakin asioita saattoi jäädä huomaamatta, joita sivusta seuraamalla olisin huomannut.

Perheentalon järjestämään kesätoimintaan tuli paljon osallistujia. Suurin osa osallistuneista oli kokonaisia perheitä, yksin liikkuvia alakoululaisia oli vähän. Ei ole näyttöä siitä, että Ideointipäivällä sinällään olisi ollut vaikutusta siihen tuliko lapsia paikalle. Lapsia liikkui sekä itsenäisesti että perheiden mukana kesällä enemmän lomasta joutuun ja myös siitä syystä kävijöissä oli enemmän myös alakoululaisia. Ideointipäivästä Perheentalon kesän toimintoihin valittiin luontoon ja eläimiin liittyviä teemoja sekä taitelua ja liikunnallista toimintaa. Suurin anti Ideointipäivästä tilaajan mukaan oli toiminnan suuntaaminen isompien lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan.

LÄHTEET

- Atjonen, Päivi 2015. Kehittävä arviointi kasvatusalalla. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.
- Capell, Laura 2013. Event Management For Dummies. Padstow, Cornwall: TJ International. Viitattu 17.10.2017. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9781118591109>
- Hautamäki, Antti (toim.) 2008. Muutoksen Suomi. Ihmiset muutoksen tekijöinä, instituutiot ihmisten tukijoina. Helsinki: Lönnberg painot. Viitattu 17.10.2017. <https://pro.humak.fi/humakpro/humak/1006195/MuutoksenSuomi.pdf?korhno01>
- Humak 2017. Viitattu 23.10.2017. <https://www.humak.fi/opiskelijaksi/yhteisopedagogi/yhteisopedagogi-amk/>
- Iisalmen Perheentalo 2017. Viitattu 5.7.2017. <http://www.perheentalo.fi/fi/Toimintamalli.html>
- Iivonen, Anne 2013. Miten tiedotan? Yhdistystoimijan tiedottamisopas. OK-opintokeskus.
- Joensuun Perheentalo 2017. Viitattu 5.7.2017. <http://joensuunperheentalo.yhdistysavain.fi/esittely-introduction/>
- Kauppinen, Riitta (toim.) & Sommers-Piiroinen, Johanna & Vainio, Johanna & Mäkelä, Päivi & Vilnilä, Fanny & Kataja, Elina 2011. Lapsen ääni – tarina minulta: osallisuus on jotain mikä kuuluu kaikille ihmisille. Aina. Helsinki: Paintmedia. Pelastakaa Lapset ry.
- Kuopion Perheentalo 2017a,b,c. Viitattu 18.10.2017. <https://www.kuopionperheentalo.fi/toiminta/>
- Marttinen, Johanna 2017. Sähköinen palaute. Viitattu 26.10.2017. Kuopion Perheentalon koordinaattori.
- Nyman, Tarja & Riikonen, Satu (toim.) 2015. Moninainen ja kehittyvä järjestötoiminta. Elinvoimaisuutta ja uudistavaa ajattelua toimintaympäristön muutoksessa. Kaarina: Winbase Oy.
- Pelastakaa Lapset ry 2017a. Viitattu 5.7.2017. <https://www.pelastakaalapset.fi/tietoameista/keita-me-olemme/>
- Pelastakaa Lapset ry 2017b. Viitattu 4.8.2017. <https://www.pelastakaalapset.fi/lapsen-oikeudet/lasten-osallisuus/>
- Saaristo, Anne-Maria 2017. Kokous 23.2.2017. Kuopio: Kuopion Perheentalo
- Thl 2017. Viitattu 18.10.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/huostaanotto/huostaanoton-valmistelu/lapsen-mielipiteen-selvittaminen>
- UNTC 2017. Viitattu 20.10.2017. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=en
- Vallo, Helena & Häyrynen, Eija 2016. Tapahtuma on tilaisuus. Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1 Rastirata suunnitelma Lasten Ideointipäivää varten

Alkuun kokoonnutaan piiriin ja otetaan kaksi tutustumisleikkiä. Ensimmäisessä leikissä jokainen leikkijä vuorollaan kertoo oman nimensä ja kaksi asiaa itseltään. Toinen leikki on nimeltään hämähäkinverkko. Ensin asetutaan piiriin istumaan. Sitten pelin aloittaa yksi leikkijöistä ottamalla lankakerän käteensä ja kertoo oman nimensä ja yhden asian siitä, mikä on kesässä parasta ("Minun nimeni on Maija ja kesässä on parasta aurinko"). Sitten hän ottaa kiinni lankakerän langasta ja heittää sen eteenpäin seuraavalle leikkijälle, joka jatkaa samalla tavalla. Lanka tulee heittää aina sellaiselle leikkijälle, jolla se ei ole vielä käynyt, jotta keskelle muodostuu hämähäkinverkkoa muistuttava kuvio. Viimeisenä se heitetään leikin aloittaneelle. Sitten käydään sama kierros läpi niin, että aletaan purkaa verkkoa heittämällä takaisin henkilölle, jolta on langan saanut. Samalla tulee muistaa, mitä edellisellä kierroksella sinulle langan heittänyt henkilö on sanonut ja sanoa se ääneen samalla, kun heittää hänelle takaisin ("Maijan mielestä kesässä parasta on aurinko"). Aikaa alkuleikkeihin olen varannut 15 minuuttia.

Rasti 1. Lapset saavat neljä lappua, jotka kaikki liittyvät johonkin eri toimintaan. He saavat vapaasti lähteä liikkumaan ympäri Perheentaloa ja etsiä sieltä sellaisia paikkoja, jotka heidän mielestään sopivat parhaiten kussakin lapussa esitettyyn tarkoitukseen. Sopivan paikan löydyttyä lappu jätetään siihen ja kiinnitetään esimerkiksi teipillä tai sinitarralla. Toisten lappuja ei saa siirrellä. Tarkoituksena on saada tietoa siitä, näkevätkö lapset sellaiset paikat joihin tietty toiminta on suunniteltu samalla tavalla, ja mitkä paikat koetaan viihtyisinä ja mitkä eivät.

Lapuissa esiintyvät väittämät:

- merkitse paikka, jossa pelaisit mieluiten lautapelejä (vihreä lappu, jossa kuva lautapeleistä ja teksti "pelata lautapelejä").
- merkitse rentouttavain paikka (sininen lappu, jossa kuva rentoutuvasta henkilöstä ja teksti "rentoutua").

- merkitse paikka jossa voisi tehdä läksyjä (keltainen lappu, jossa kuva läksyihin liittyen ja teksti "tehdä läksyjä").
- merkitse paikka, jossa voisi askarrella (punainen lappu, jossa kuva askarteluun liittyen ja teksti "askarrella").

Aikaa tähän rastiin olen varannut 15 minuuttia.

Rasti 2. Lapset saavat käyttöönsä kaksi kameraa. Toisella kameralla on tarkoitus ottaa kuva Perheentalon parhaasta paikasta ja toisella kuva Perheentalon huonoimmasta paikasta/paikasta jossa viihtyisi huonoiten Perheentalolla. Kameroita kannattaa merkitä jotenkin, jotta ne eivät mene sekaisin ja lapset tietävät, kumpaa kuvaa ovat ottamassa. Jotta lapset pääsevät lopussa näkemään omat ja toistensa ottamat kuvat ja niitä voidaan käydä yhdessä läpi, voi tehdä niistä joko diaesityksen tietokoneella tai tulostaa kuvat seinälle. Aikaa tähän rastiin olen varannut 15 minuuttia.

Rasti 3. Pöydille laitetaan (väri)kyniä ja kaksi suurta paperia, joihin lapset saavat piirtää tai kirjoittaa. Toiseen paperiin piirretään tai kirjoitetaan, mitä toimintaa toivoisi Perheentalon järjestävän kesällä Perheentalon tiloissa ja toiseen, mitä toimintaa toivoisi Perheentalon järjestävän kesällä ulkona. Aikaa olen varannut 15 minuuttia.

Rasti 4. Seinälle laitetaan lappu, jossa on kysymys: Mitä tavaroita Perheentalolle tulisi hankkia? Lapset saavat kirjoittaa vastauksia post-it-lapuille ja kiinnittää ne seinälle. Lisäksi tarjolla on valmiita kuvia joita voi myös kiinnittää seinälle. Aikaa tähän olen varannut 10 min.

Rasti 5. Lapuilla lukee erilaisia väittämiä joiden alapuolella on vastauslaatikot, joissa on myös tekstit (esimerkiksi kyllä ja ei). Lapset miettivät, mikä vaihtoehto on sopivin ja heittävät hernepussin osuvimman vaihtoehdon laatikkoon. Viimeisessä väittämässä voi valita monta eri vaihtoehtoa.

Väittämät ja vastausvaihtoehdot:

- Perheentalolle on helppo tulla - kyllä/ei
- Olin kuullut aiemmin Perheentalosta - kyllä/ei
- Voisin tulla uudestaan Perheentalolle - yksin/kaverin kanssa/vanhemman kanssa/en aio tulla uudestaan

Aikaa tähän olen varannut 5 minuuttia.

Rasti 6. Lopuksi päätetään päivä yhdessä ja kuullaan lasten palautetta päivästä. Ensin kierretään kaikki rastit läpi ja käydään yhdessä läpi lasten vastauksia. Sitten keräännytään piiriin ja otetaan kaksi palauteleikkiä. Ensimmäisenä palautteenantoleikkinä on peukkupalaute. Siinä kaikki laittavat silmät kiinni ja esittän lapsille kysymyksen: ”Mikä fiilis Ideointi päivästä jäi?”. Sitten lapset laittavat peukun siihen asentoon, mitä tykkäsivät päivästä (peukku ylös=hyvä päivä, peukku keskivaiheilla=ihan ok, peukku alas=eivät ollut mukavaa). Toisena palautteen keruu menetelmänä ovat nallekuvakortit. Nallekuvakortit sisältävät nallejen kuvia, joilla on erilaisia tunnetiloja. Kortit levitellään lattialle ja jokainen lapsi valitsee niistä itselleen yhden sellaisen kuvan, joka kuvaa sitä millainen olo hänelle on jäänyt iltapäivästä. Kortit esitellään toisille ryhmäläisille vuorotellen, ja kortin esittelemisen yhteydessä saa kertoa halutessaan lisätietoja ja perusteluita, miksi on päätynyt valitsemaan kyseisen kortin. Aikaa näihin olen varannut 10 minuuttia.

Rasti 7. Mitalin askartelupaja. Jokainen saa halutessaan askarrella itselleen mitalin, koska jokainen on sen ansainnut. Aikaa tähän olen varannut 15 minuuttia.

Yhteensä olen laskenut rasteihin kuluvan aikaa 1h 40 min ja ruokailuun 20 min.

Liite 2 Rastipassi

<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>	<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>	<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>
<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>	<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>	<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>
<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>	<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>	<p>Ideointipäivän rasti- passi</p> <p>Rasti 1 ☐</p> <p>Rasti 2 ☐</p> <p>Rasti 3 ☐</p> <p>Rasti 4 ☐</p> <p>Rasti 5 ☐</p> <p>Rasti 6 ☐</p> <p>Onneksi olkoon! Suorit- tamalla kaikki rastit saat elokuvalipun 😊</p>

Liite 3 Ideointipäivän mainos vanhemmille

Hyvät pikkukoulaisten vanhemmat!

Pelastakaa Lapset ry pyrkii kaikessa toiminnassaan edistämään lasten oikeuksien toteutumista. Lapsen osallisuuden yksi kriteeri järjestössämme on, että tuemme lapsia osallistumaan myös toiminnan seurantaan ja arviointiin.

Kuopion Perheentalo luodaan Pelastakaa Lapset ry:n, Savaksen ja Vamlaksen toteuttamana yhteistyönä hankekokonaisuudella. Pelastakaa lapset ry hallinnoi päähanketta ”Kuopion Perheentalo ja Lapsiperheiden arjen tukeminen Kuopion seudulla”. Tavoitteena on vahvistaa seudun lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja edistää osallisuutta. Kuopion Perheentalo on kaikkien perheiden yhteinen kohtaamispaikka, joka sijaitsee ydinkeskustassa kauppakeskus Apajassa ja jossa paikalliset yhdistykset ja toimijat tuottavat yhdessä kävijöiden kanssa toimintaa ja tapahtumia.

Olemme kehittämässä Kuopion Perheentalon toimintaa ja kiinnostuneita kuulemaan, millaisia ajatuksia ja toiveita lapsilla siitä on. Erityisenä toiveenamme on ideoida yhdessä toimintaa kesäkuulle 2017. Toiveenamme on, että alakoululaiset voisivat osallistua kesäkuussa Perheentalon toimintoihin itsenäisesti ja näin vähennetään pienten koululaisten yksinäisiä päiviä, kun vanhempien lomamatkat eivät vielä ole alkaneet.

Järjestämme **tiistaina 18.4. klo 14:30 -17:30 LASTEN IDEOINTIRYHMÄN** 7-10 – vuotiaille koululaisille Perheentalolla, jossa kierrämme rasteja, joissa yhdessä ideoimme alakoululaisille erilaisia toimintoja Perheentalolla ja torilla. Osallistujille tarjotaan myös välipala. Mukaan mahtuu 15 lasta ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ilmoittautuminen ryhmään viimeistään 11.4.2017:

johanna.marttinen@pelastakaalapset.fi

Terveisin,

Johanna Marttinen, Perheentalo koordinaattori,

johanna.marttinen@pelastakaalapset.fi, gsm. 050 317 2656

Noora Korhonen, Yhteisöpedagogiopiskelija/ Humak, Perheentalon harjoittelija

Hanna Tulensalo, Kehittämispäällikkö, hanna.tulensalo@pelastakaalapset.fi

Liite 4 Ideointipäivän mainos lapsille

**Kutsu sinulle 1 – 4. luokan koululainen,
tule mukaan suunnittelemaan kivaa tekemistä kesäkuulle!**

Kuopion Perheentalolla voi touhuta monenlaista myös kesäaikaan! Kesäkuussa järjestämme toimintaa alakoululaisille ja siksi **kutsumme sinut 7-10-vuotiaiden lasten ideointiryhmään tiistaina 18.4. klo 14:30-17:30 Perheentalolle**

(Kauppakeskus Apaja, Kauppakatu 45).

Ideointiryhmässä:

- tutustutaan Perheentaloon
- kierrellään toimintarasteja ja ideoidaan yhdessä erilaisia toimintoja
- syödään välipala
- askarrellaan yhdessä

Nyt sinulla on oiva mahdollisuus päästä vaikuttamaan! Mukaan mahtuu 15 lasta ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ilmoittaudu mukaan ryhmään viimeistään 11.4.2017 johanna.marttinen@pelastakaalapset.fi

Kaikki osallistujat saavat elokuvalipun!

Tervetuloa mukaan!

Johanna Marttinen, Perheentalo koordinaattori,

johanna.marttinen@pelastakaalapset.fi, gsm. 050 317 2656

Noora Korhonen, Yhteisöpedagogiopiskelija/ Humak, Perheentalon harjoittelija

Hanna Tulensalo, Kehittämispäällikkö, hanna.tulensalo@pelastakaalapset.fi

Liite 5 Tilaajan arviointi

Nooran suunnittelema ja toteuttama Lasten Ideapäivä oli onnistunut kokonaisuus. Ideapäivän tavoitteena oli saada paikalle alakoululaisia lapsia arvioimaan ja antamaan palautetta Perheentalosta sekä ideoimaan toimintaa Perheentalolle. Näitä ideoita hyödynnettiin kesätoiminnan suunnittelusta, koska ennakoitiin, että pienet alakoululaiset saattaisivat olla liikkeellä kesäkuun alussa itsenäisesti torilla ja tulla myös Perheentalolle. Noora oli ideoinut toimintapisteet hyvin ja huomionnut sen, että toimintapisteiden tulee olla lasten ikätasoon soveltuvia, mutta myös innostavia ja motivoivia. Toimintapisteiden järjestäminen sujui hyvin suunnitellun pohjalta. Ideapäivän ohjelman Noora ohjasi huolellisesti ja rauhallisesti. Vuorovaikutus lasten kanssa oli luontevaa ja innostavaa, Noora osasi eläytyä lasten tilanteeseen ja heidän reaktioihinsa ja sai lasten huomion suunnattua tehtäviin. Hyvin suunniteltu kokonaisuus, joka täydentyi rauhallisella ja varmallalla ohjauksella teki ideapäivästä onnistuneen! Ideapäivän aikana kerätyn aineiston koostamisen Noora teki hyvin ja mm. lasten ottamat valokuvat (valokuvauksen kohteena Perheentalon paras paikka/huonoin paikka) olivat pitkään Perheentalon seinällä ja saivat keskustelua aikaan Perheentalon kävijöiden kesken J

Kehittämistä Ideapäivän suunnittelussa voisi olla käytettävän ajan sekä 'varatoimintojen' suhteen. Mekään emme työntekijöinä osanneet arvioida tarkkaa aikaa, mutta lapset kävivät yllättävän nopeasti toimintapisteet läpi. Pieni evästäuko toimintojen välillä oli hyvä, mutta tästä ideapäivästä opittiin myös se, että isommat lapset toimivat omatoimisesti ja osaavat tehdä 'rastiradan' hyvin ja osallistuen mutta myös nopeasti J Tästä syystä olisi hyvä ollut miettiä varasuunnitelmia/toimintoja/leikkejä, joihin lapsia olisi voinut ohjata loppuajan. Myös rastirataan liittyvään havainnointiin ja kirjaamiseen olisi voinut kiinnittää enemmän huomiota, jotta tämä olisi onnistunut helpommin toiminnan lomassa. Mitään puutteita tai virheitä ei toimintojen aikana tapahtunut.

Kesätoiminnan sisällöstä ja kävijöistä:

Liitteenä kesätoiminnan esite. Kesätoiminnassa oli paljon osallistujia ja toiminta oli yllättävän suosittua. Kesätoiminta keskitettiin torilla tapahtuvaksi, koska ajatuksena oli että näin se tavoittaisi myös sellaisia perheitä, jotka eivät tiedä Perheentalosta tai joissa on isompia lapsia, jotka liikkuvat itsenäisesti torilla kesällä. Kesätoimintoina oli erilaisia puuhapisteitä eri aiheista. Näihin toimintoihin osallistui enemmän kokonaisia perheitä kuin yksittäisiä alakoululaisia lapsia. Yksin liikkuvia alakoululaisia oli vähän. Itsenäisesti lapset osallistuivat eniten polkuautoiluun. Kesätoiminnoissa torilla kesäkuussa kävi yhteensä 670 kävijää. Ideapäivästä kesän toimintoihin valittiin erityisesti luontoon ja eläimiin liittyvää teemaa, taitelua ja liikunnallista puuhaa. Varsinaisesti en usko, että ideapäivällä sinällään oli vaikutusta siihen tuliko lapsia paikalle. Lapsia liikkui sekä itsenäisesti että perheiden mukana kesällä enemmän lomasta johtuen ja myös siitä syystä kävijöissä oli enemmän myös alakoululaisia, mutta suurin anti ideapäivästä oli meille toiminnan suuntaaminen isompien lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan. Keskustelua kuitenkin meillä aiheutti se, että selkeästi on tarvetta 'ohjatulle lasten kesätoiminnalle' kesäkuun alussa, siihen ei vain taida Perheentalon resurssit riittää.

Kesän toimintojen sekä myös hiihto- ja syysloman kokemusten ja kävijöiden pohjalta voidaan sanoa, että Perheentalolla on edelleen vähän tekemistä 6-

12vuotiaalle lapsille. Kävijät ovat pääasiassa pikkulapsiperheitä ja erityisesti loma-aikaan mukana oleville koululaisille ei ole riittävän haasteellista ja motivoivaa tekemistä. Toki olemme huomanneet, että kun loma-aikoina perheet tulevat yhdessä niin myös Perheentalolla perheet puuhaavat yhdessä ja sisarukset leikkivät keskenään. Tämä on toki perheille tärkeä mahdollisuus viettää mukavaa aikaa yhdessä. Jatkossa pyrimme edelleen huomioimaan paremmin esim. lautapeleissä, askartelu yms. taiteilumahdollisuuksissa myös pikkukoululaiset. Ensi kesän toritoimintaa suunnitellaan myös uudelleen siltä pohjalta, että kävijöitä voi olla todella paljon ja toiminnan on oltava kaikille soveltuvaa.